



Maria i ortodox tradition (7,5 hp)

Mary in Orthodox Christian Tradition (7,5 ECTS credits)

Nivå: Grundnivå

Ämnesområde: TEOLOGI (teologiska kultur- och samhällsstudier)

Kurskod: 0316

Förkunskapskrav

Grundläggande behörighet för högskolestudier. Som programkurs förutsätter kursen normalt att A-kursen Introduktion i filosofi och teologi (30 hp) och minst en kurs inom området teologiska kultur- och samhällsstudier (7,5 hp) är fullgjorda. Av deltagare i fristående kurs förväntas motsvarande förkunskaper.

Utbildningsmål

Efter genomgången kurs förväntas den studerande

- kunna redogöra för Marias livscykel speglad i det ortodoxa kyrkoårets fester
- kunna redogöra för Marias epitet och roll inom ortodox tradition
- känna till ortodoxa (bysantinska, syriska, ryska) exempel på dels homilier, dels hymner ur olika genrer ägnade Maria som Gudsföderska och Jungfru
- känna till viktiga Gudsmodersikoner och -ikonografier inom ortodox tradition
- visa grundläggande förmåga att analysera och reflektera över homilier, hymner och ikoner inom ortodox liturgisk praktik ur litteraturvetenskapliga, teologiska och kyrkohistoriska perspektiv
- kunna reflektera över Marias betydelse i dels ortodox tradition, dels modern litteratur (i ett urval texter)

Innehåll

I ortodox kristen tradition framställs Maria som Gudsmoder. Hon hälsas som den allraheligaste, som Gudsföderska och ständig jungfru. Hennes roll är aktiv och beskyddande. Kursen behandlar Marias livscykel i hymner, ikoner, homilier och liturgisk praktik utifrån den senaste forskningen. Särskild vikt läggs vid bildspråk, berättande och lovsång i liturgiska texter från bysantinsk tid. Vad menas med Gudsmoderns trädgård, källa och stad? Hur används Maria i modern kultur?

Undervisning och examination

Undervisning och examination på halvdistan

I samband med tre obligatoriska samlingar på studieorten ges undervisning i form av föreläsningar och diskussionsseminarier. I övrigt består undervisningen av självstudier enligt anvisningar på den nätbundna kursplattformen. Examination av aktivt deltagande sker fortlöpande (av aktivt deltagande), samt genom en kortare skriftlig uppgift (ca 2–3 A4-sidor) inlämnad under kursens lopp, genom en muntlig presentation vid seminarium, och genom en avslutande något längre skriftlig uppgift (ca 5–6 A4-sidor). För aktivt deltagande, den kortare skriftliga uppgiften och den muntliga presentationen ges något av betygen E eller F. På den längre skriftliga uppgiften ges något av betygen A–F. För betyget E på hela kursen krävs att samtliga 4 moment uppnått betyget E. Förutsatt att kursen kan betygsättas med lägst betyget E kommer betyget på den längre skriftliga uppgiften att motsvara slutbetyget för kursen.

Litteratur

* = tillhandahålles som pdf i Moodle

Akathistoshymnen (läses i sv. övers av Beskow)

Beskow, Per, *Maria i kult, konst, vision* (Skellefteå: Artos, 2014; alt. Delsbo: Åsak, 1991), s. 7–60 samt 115–120 (ca 60 s)

Bodin, Per-Arne, Ulf Abel och Folke Sandgren, *Det ofattbara undret: Maria, Guds moder i ortodox tradition* (Skellefteå: Artos, 2003) (ca 90 s)

Cunningham, Mary B., *Gateway of Life: Orthodox Thinking on the Mother of God* (Yonkers, NY: St Vladimir's Seminary Press, 2015) (ca 190 s)

* Homilier, tal och hymner av bl.a. Jakob av Sarug, Johannes från Damaskus, patriark Germanos och patriark Fotios, i eng. och sv. övers.

Romanos [Melodos], *Julhymn: ett nyfött barn, av evighet Gud*, tolkn. och inledn. Hjalmar Gullberg, [efterord Helena Bodin] (Skellefteå: Artos, 2012 el. tidigare) (ca 50 s)

* Romanos kontakier till bebådelsen; mötet med Herren (Kyndelsmäss); och Maria vid korset (Stora fredagen), i eng. och sv. övers.

Schöldstein, Christina, *Gläd Dig, Du som födde Ljuset: Huvudmotiv i Gudsmodersikonografien* (Skellefteå: Artos, 2011) (ca 250 s)

* Analyser av källtexterna enligt lärarens anvisning, ca 150 s.

En valfri roman av följande:

1. Rådström, Niklas, *En Marialegend* (Stockholm: Bonniers, 2016) (ca 300 s)

2. Fioretos, Aris, *Mary: Roman* (Stockholm: Norstedts, 2015) (ca 300 s)

3. Tóibín, Colm, *The Testament of Mary* (olika förlag, 2012 el. senare) alt. *Marias testamente*, övers. Erik Andersson (Stockholm: Norstedts, 2014) (ca 125 s)

Rekommenderade översiktsverk, handböcker och uppslagsverk

Boss, Sarah Jane (ed.), "Section One: The Virgin Mary in Earliest Christianity", *Mary: The Complete Resource* (London: Continuum, 2007)

Cunningham, Mary B., & Theokritoff, Elizabeth, *The Cambridge Companion to Orthodox Christian Theology* (Cambridge: Cambridge University Press, 2008)

Ouspensky, Leonid, *Ikonens teologi*, övers. Göran Ståhl (Skellefteå: Artos 2000)

Parry, Ken (ed.), *The Blackwell Companion to Eastern Christianity* (Oxford: Blackwell, 2007)

Pelikan, Jaroslav, *Mary Through the Centuries: Her Place in the History of Culture* (New Haven–London: Yale University Press, 1996) (ca 250 s)

Rubin, Miri, *Mother of God: A History of the Virgin Mary*, part I-II (London: Allen Lane, 2009), s. 1–120

Se i övrigt ”Kursplaner: allmänna bestämmelser”.

Kursplanen fastställd 2019-12-09

Kursplanen gäller fr.o.m. 2020-01-01